

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. שודא דדייני התם ליכא למיקם עלה דמילתא.....1
- ב. המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא מכרתי ילדה וזה אומר משלקחתי ילדה יחלוקן.....5
- ג. אם בא אחד מן השוק והחזיק בה אין מוציאין אותה מידו ... גזלן של רבים ... שמיה גזלן ... שלא ניתן להשבון.....6
- ד. חזקתן שלש שנים מיום ליום ... אי דלי ליה איהו גופיה צנא דפירי לאלתר הוי חזקה ... ואם טען ואמר לפירות הורדתיו נאמן וה"מ בתוך שלש אבל לאחר שלש לא ... איבעי ליה למחויי.....7
- ה. משכנתא דסורא דכתב בהו במשלם שניא אלין תיפוק ארעא דא בלא כסף.....8
- ו. אי כביש ליה לשטר משכנתא גביה ואמר לקוחה היא בידי הכי נמי דמהימן מתקני רבנן מידי דאתי ביה לידי פסידא אלא איבעי ליה למחויי.....9
- ז. ישראל הבא מחמת עכו"ם הרי הוא כעכו"ם מה עכו"ם אין לו חזקה אלא בשטר אף ישראל הבא מחמת עכו"ם אין לו חזקה אלא בשטר.....10

דף לה.

א. שודא דדייני התם ליכא למיקם עלה דמילתא

כבר התבאר במסכת כתובות דף צד. ולעיל דף לד: ששני שטרות¹ היוצאים על שדה אחת שהקנה לשני אנשים, בין במכר ובין במתנה, אם הזמן של אחד מוקדם מחבירו, זוכה בה המוקדם. וממילא אין למאוחר כלום, שמכיון שכבר נמכר או ניתן במתנה, אינו יכול לתת או למכור אותה שדה לאחר.

היו שני השטרות כתובים ביום אחד, אם כתוב בשטר שעשו בו קנין², כל שקדם בקנין זכה בשדה, וכן אם אין שם קנין אלא שיש עדים שלזה נמסר

¹ שו"ע ונו"כ שם רמ"ד

² ואפילו לא נמסר לזה תחלה, שהקנין, והיינו קנין סודר, הוא גמר קנין השדה. ועי' שו"ע סימן קיט סעיף ג, ושם בסעיף ד משמע שאם כתבו שעות בשטר, הקודם בשעת הכתיבה זוכה קודם, ובראשונים נחלקו בזה, שיש אומרים דלא מהני כתיבת שעות אלא בירושלים שהיו נוהגים להקפיד בכך, ועי' שו"ת דברי מלכיאל ח"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

שטרו קודם מלחבירו, זוכה המוקדם במסירה. שמשירת השטר עושה קנין³, אף על פי שגם לשני נמסר אח"כ באותו יום⁴.

אם אינו⁵ ידוע מי זכה קודם באותו יום, או בשטרות שאין בהם זמן ואינו ידוע מי זכה קודם. כיון שאין שניהם מוחזקים זה יותר מזה⁶, הדבר מסור לדיינים⁷, ולמי שדעתם נוטה יעמידו השדה בידו. וזהו דין "שודא דדייני". שדנים הדיינים על פי מה שיודעין שדעת הנותן או המוכר היתה קרובה לזה יותר מלזה, שלאותו ודאי זיכהו ראשון במכירה או במתנה⁸.

יש שכתב⁹ צריך דיין מומחה לעשות שודא דדייני, ולפיכך יש להסתפק אם אפשר לעשות כן בזמן הזה¹⁰.

סימן כד ס"ק מט. ובכנה"ג כתב דה"מ במתנת בריא, אבל במתנת שכ"מ שיכול לחזור בו, לכו"ע קפדינן אשעות בכל מקום, ועי' חו"א חו"מ ליקומים סימן יא.

³ ואף לדעת הפוסקים דעדיו בחתומיו זכין לו, אם נמסרו באותו יום, זוכה מי שנמסר לו קודם, וכ"כ הט"ו, והוא דלא כסברת הב"י שאף אם נמסר לאחד קודם מלחבירו אם הם כתובים ביום אחד אין המסירה מועלת להקדים לזה שנכתב לו תחילה, וצ"ע בדברי האחרונים שהביא בשד"ח שדנו בענין שטר מכירת חמץ שיש שהצריכו לכתוב השעה בשטר, ובפרט בער"פ שחל בשבת, דאל"כ יחול הקנין בסוף היום, ולכאורה הוא דלא כדעת הסמ"ע והט"ו, שלדבריהם חל הקנין במסירת השטר, ובהגהות חת"ס בשו"ע או"ח סימן תמח כתב שלדעת רש"י יכול ליתנו לאחר כל היום, ואפשר שאם לא נתן לאחר אינו יכול לחזור. ולדעת הב"י יש לדון דא"כ כל שטר קנין הוא כקנה בסוף היום וצריך שיהא השטר קיים עד סוף היום, וזה לא מצינו, ואפשר שבסוף היום קונה למפרע משעת מסירה, וצ"ע, ועיין פתחי חושן חלק ח פרק ד הערה סח.

⁴ סמ"ע שם טו

⁵ שו"ע ונו"כ שם ג

⁶ כתב הפרישה שאפילו אחד מהם עשה חזקה, אינו נעשה מוחזק בזה, וכתב הסמ"ע ס"ק יד שגם המוכר או הנותן אינו נאמן לומר מי זכה קודם, מאחר שאין הדבר עוד בידו, ומ"מ נאמן כעד אחד, ומשמע דאפילו בקרקע שיש לו חזקת מרא קמא לא מיקרי בידו.

⁷ כתב בנה"מ סק"ו שאם נתברר שמסירת השטרות לא היה ביום הכתיבה, רק לאחריו, לדעת הפוסקים דעדיו בחתומיו זכין לו, והרי קי"ל שמשעת מסירה זוכה למפרע משעת חתימת העדים, ובכנה"ג אין ג"מ אימתי נמסר ואיזה נמסר קודם, דכל שנמסר לשניהם, זוכין שניהם בבת אחת בסוף היום, והדין יחלוק, שלא אמרו שודא דדייני אלא כשבדאי אינו אלא של אחד מהם. ולדעת הפוסקים דלא אמרינן עדיו בחתומיו זכין לו, גם בזה כיון דלא ידעינן למי נמסר קודם, ה"ז כספק מסירה ביום הכתיבה, ואמרינן שודא.

⁸ ולאפוקי ר"ת [בתוס' ב"ב ל"ה ע"א ד"ה שודא] והרא"ש פרק חזקת הבתים [ס"י כ"ג] והר"ן [כתובות מ"ד ע"א מדפי הר"ן] דפירשו שודא דדייני, שתלוי ברצון הדיין שיתן למי שירצה בלי טעם, והביא ראיה לדבריו ודחה פירוש רש"י, והמניד משנה פ"א דזכיה [ה"ב] הביא דעת ר"ת וראיותיו על דברי הרמב"ם הנ"ל, וכתב על דבריו דאין ראיותיו ראיה לדחות פירוש רש"י והרמב"ם, ע"ש. סמ"ע שם יב

⁹ רמ"א שם מהמור בשם ר"ח וכ"כ הראב"ן

¹⁰ ש"ך שם ה ועיין ביאור הגר"א שם טו שהקשו לפרש"י ליהדר ולאמוד דעתו וכן בכתובות שם דקא' אנא דיינא כו' ואם תלוי בסברא מ"ל דיינא או לא אלא הטעם הוא משום הפקר שנתמנה כו' וכ"ה בירו' בהדיא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

נחלקו הפוסקים במטלטלים כשאין אחד מהם מוחזק, אם אמרינן שודא דדייני¹¹.

וכבר התבאר במסכת קידושין דף עד. שכל זמן¹² שהבעלי דינין עומדין לפני הדיין, נאמן לומר לזה חייבתי ולזה זכיתי, שכל זמן שהן עומדים לפניו מוטל עליו לזכור טענותיו וזכיותיו של כל אחד ואחד,

אבל אם נסתלקו מלפניו כבר אינו מוטל עליו לזכור, ואינו נאמן לומר לזה חייבתי ולזה זכיתי אם אין בידו פסק דין¹³. אלא יתפשרו ביניהם או מחלקין אותו ביניהם, ואם האחד מוחזק אומרים לשני המוציא מחבירו עליו הראיה¹⁴.

שודא דדיינא לאיזה מהן שירצו ב"ד מהליטין. משמע שלדעת רש"י ודאי אין צריך מומחה, וא"כ כיון שכך פסק בשו"ע א"כ מהני בזמן הזה.

¹¹ רמ"א שם

¹² שו"ע ונו"כ הו"מ כג

¹³ דאילו יש בידו פסק דין הרי מפורש בו הדין וא"צ לנאמנותו, וכן פירש הב"ח [סעיף א' ד"ה כל זמן]. וכתב עוד דאפשר לפרש דהיכא דכתוב בפסק דין בסתם קרקע פלוני היא שלך והפסק ביד אחד מהן, והאחר טוען אני הוא שזכיתי בדין וממני נפל, ואתה מצאתו או לקחתו מידי וכיוצא בזה, נאמן הדיין לומר זה שהפסק בידו זכיתי, וא"צ אפילו היסת אבל אם אין פסק דין בידו, או שאומר לזה שהפסק"ד אינו בידו זכיתי, אינו נאמן, דאינו נאמן אלא כשמסייע לאותו שהפסק דין בידו מוחזק, אפילו אין פסק"ד בידו נאמן הדיין לפוטרו משבועה, דלא גרע מעד מוחזק, דאילו מי שהפסק"ד בידו מוחזק, אפילו אין פסק"ד בידו נאמן הדיין לפוטרו משבועה, דלא גרע מעד דעלמא, ואילו שכנגדו מוחזק, אין הדיין נאמן אף שפסק"ד בידו, כיון שאין מוכח מפסק"ד גופיה וזה טוען ממני נפל, ודמי נמי לדלקמן סימן מ"ט [סעיף ז'] לשני יוסף בן שמעון שאין אחד יכול להוציא שטר על חבירו, ע"ש. אלא מיירי דומיא דנכסי לטוביה שלא היה שום אחד מוחזק. ועדיין דברי הב"ח צ"ע לדינא, דכיון שאין מוכח מפסק"ד גופא, אמאי יהא נאמן טפי מעד דעלמא להפסיד לזה שכנגדו כיון שהוא בחזקת שניהן, ודו"ק. ש"ך

שם ב

¹⁴ סמ"ע שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

במה דברים אמורים¹⁵ ב – "שודא דדיינא"¹⁶ כלומר דבר שאינו תלוי בטענות¹⁷, אלא בראות הדיין¹⁸, כגון שיראה לו שדעת הנותן היתה קרובה לזה יותר מזה וכדומה. וי"א¹⁹ שהוא הדין נמי כשקיבלוהו עליהם לדון אותם כפי אומד דעתו²⁰. אבל דין התלוי בטענות לא שייך ביה נאמנות, אפילו בעודן לפניו²¹, שלפי הטענות שמענו²², יזכה הזוכה, ובלבד שלא יסתור בטענות הראשונות, שלא יהיו מחולקים איך היו הטענות²³.

וכל זה דוקא בדיין אחד, כגון מומחה או יחיד וקבלוהו עליהם, אבל שנים נאמנים מדין עדים לעולם, שאין סברא לומר שנשתנה דעת שניהם, וגם אינם חשובים נוגעים בדבר.

¹⁵ שאלו אחר שנידונו בשודא המה מחולקים, כל אחד אומר לי זיכה, ואינם רוצים לדון מחדש לפני דין זה או לפני אחר שמא ישתנה דעתו כיון דלא זיכה לזה ע"פ הדין לפי טענתו, בהא קאמר דתלוי בנאמנות הדיין כל זמן שעומדין לפניו, דאז רמיא אנפשיה לאדכורי למי חייב ולמי זיכה, משא"כ כשנסתלקו מלפניו. סמ"ע שם
¹⁶ בהא חיישינן אם נסתלקו מלפניו שמא נשתנה דעת הדיין ממה שהיה כבר, ואפילו אם יאמר ברי לי שלא נשתנה דעתי וגם כבר אמרתי כן אינו נאמן, דשמא משום שנשתנה דעתו אומר כן ונוגע בעדות הוא שמעיד על עצמו דהכי הוה שודא מתחלה ואינו נאמן

¹⁷ לבוש וכן בסמ"ע שם ב כתב פירוש יש דינים שאין הדיין יכול לברר הדין מתוך הטענות, ודינם הוא שהדבר תולה בראות הדיין ליתנו למי שיראה לדיין שהיתה דעת הנותן קרובה אליו. ויש מפרשין שהדיין הרשות בידו ליתנו לאחד משניהן למי שירצה בלי טעם, וכמ"ש [הטור] לקמן סוף סימן קל"ח ובסימן רנ"ג [סעיף מ"ו], ע"ש.
¹⁸ והתו' פי' שודא לשון השלכה דכל מה שירצה הדיין לעשות יעשה דהפקר ב"ד הפקר וכו'. ביאור הגר"א שם

¹⁹ כן כתב הב"ח [שם] וז"ל, כתב בשלטי גבורים פרק עשרה יוחסין [ל"א ע"א מדפי הרי"ף אות ד'], דלאו דוקא שודא דדייני, אלא הוא הדין נמי כשקיבלוהו עליהם לדון אותם כפי אומד דעתו, אינו יכול לחזור ולדון אותם פעם שניה, שמא יהפוך לבבו באומד דעתו והרי כבר זכה הזוכה בדינא, וכך מבואר מתשובת הריב"ש בס"י ש' ובס"י ת"ד דלאו דוקא בשודא דדייני אלא ה"ה בשאר דינים דכוותיה, עכ"ל הב"ח. ועיין ש"ך ג שכתב שמהריב"ש ליכא ראייה אך בשלטי גבורים שם משמע כמ"ש הב"ח משמו. ונראה משום דס"ל כפי שיטת רש"י [קדושין ע"ד ע"א ד"ה בשודא] וסיעתו דלקמן סימן ר"מ, דשודא דדייני היינו למי שסברת הדיין נוטה יותר, אבל מדברי התוספות [שם ד"ה שודא] והמרדכי פרק עשרה יוחסין [ס"י תקל"ט], והתוספות [ב"ב ל"ה ע"א ד"ה שודא] והרא"ש פרק חזקת הבתים [סימן כ"ג], והתוספות [כתובות פ"ה ע"ב ד"ה שודא] והריב"ש [א"א שם ד"ה שודא] והר"ן פרק (הכותב) [מי שהיה נשוי, כתובות נ"ג ע"ב מדפי הרי"ף], מבואר דשודא דדייני דוקא, שהקשו על פירש"י שפירש שודא דדייני שסברת הדיין נוטה, אי כפירושו אמאי לא ליהדר ולדייניה דמסתמא לא יהפוך סברתו ראשונה, ע"ש. וא"כ הדין שכתב הב"ח כפשיטת דה"ה בשאר דינים א"י לחזור ולדון, הרי רבו החולקים עליו, וא"כ צ"ע לדינא.

²⁰ שאינו יכול לחזור ולדון אותם פעם שניה, שמא יהפוך לבבו באומד דעתו והרי כבר זכה הזוכה בדינא.

²¹ ש"ך שם ד

²² שהדיין מציע לפניו טענותיהן ושעל פיהם זיכה לזה וחייב לזה, או טוענין מחדש לפניו ע"פ טענותיהן הראשונות, ולא כל כמיניה לסלק נפשם מדין זה, אלא אפילו בעודן לפניו אין סומכין על נאמנותו הדיין, אלא צריך לברר דבריו ולומר להן הרי אתה טענת כך וכך ואתה כך, והרי לפי טענותיכם אתה זכאי ואתה חייב. סמ"ע שם ג

²³ דאם היו מחולקין אי אפשר לומר שהדיין יציע לפניו טענותיהן, ועמ"ש בפרישה עוד מזה. סמ"ע שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואפילו אם יש שתי עדים²⁴ שמכחישים אותם, הם נאמנים יותר²⁵ מהעדים²⁶.

והוא הדין בפשרה²⁷, כגון שקבלו עליהם פשרן לזמן, כל מה שאומר תוך הזמן יהא נאמן, והוא שלא כתב הפשרה ונתן להם, אבל אם כבר כתב ונתן להם הפשרה אין לו רשות להוסיף או לגרוע אפילו תוך הזמן, אעפ"י שאומר שכך היתה כוונתו מתחלה אינו נאמן.

ב. המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה

אומר עד שלא מנרתי ילדה וזה אומר משלקחתי ילדה

יחלוקו

כבר התבאר במסכת ב"ק דף צו: וב"מ דף ק. שאם עשה קנין בפרה מעוברת²⁸ או בשפחה מעוברת²⁹, ולא נודע אם ילדה קודם הקנין והולד של

²⁴ נראה דה"ה טפי משנים דתרי כק' עדים דמי. סמ"ע שם ח

²⁵ נראה דעת הרא"ש דכל שהם בעלי מעשה כמו דיינים או פרנסים הוה הדין כן, משא"כ בשנים שמיחדין לשמיעת איזה דבר או לראותו, אז אין נאמנין טפי מאחרים ששמעו או ראו ומעידין להיפך, וצ"ע בזה. ט"ז שם

²⁶ דהם רמו אנפשיהו ומדכרו טפי מן העדים ששמעו מפייהם, ואין זה כשתי כיתי עדים המכחישין זו את זו, דהתם שתי הכתות שמעו הענין ואת אומרת כך שמענו או ראינו וזאת אומרת כך שמענו או ראינו, אבל כאן שהדיינים שמעו דברי בעלי הדינין ודקדקו בדבריהם לידע להיכן הדין נוטה, יותר הם זכורים ויודעים אמתת הפסק דין מן העדים, שבשמיעה אחת שמעו והלכו להם ותלינן בהו טעות. שאפשר לומר שמעו בשמיעתן, לכך נאמנים הדיינים עצמן יותר מהן. ונראה דמה"ש דוקא שני הדיינים נאמנים טפי משני עדים, אבל בעד אחד ודיין אינם נאמנים יותר משני עדים דעלמא. ואף שכתב מור"ם בד"מ שלו [סעיף ב'] דנאמנים, היינו לומר דנאמנים נגד בעל דין אף בשודא לאחר שנסתלקו, אבל לא טפי מעדים קאמר. סמ"ע שם ז

²⁷ רמ"א שם.

²⁸ שו"ע ונו"כ רכג א

²⁹ ע"י בט"ז ריש סימן רכג ובאחרונים שם דאיירי שמכר לו פרה זו או שפחה זו, והיתה מעוברת, שאם ילדה קודם הקנין אין הלוקח זוכה בולד, ואם ילדה לאחר הקנין, זוכה הלוקח, ע"י סימן רכ סעיף י ובמ"ש בזה בפרק יד, וע"י מחנ"א דיני דשלב"ל סימן ו. ואיירי בקנין שעשו בפרה ואין הפרה בפניהם, כגון בחליפין שוה בשוה, כמבואר בשו"ע שם שהחליף פרה בחמור, או קנין כסף בשפחה, (שאם הפרה בפניהם או שעשו הקנין בגוף הפרה, הרי יודעים אימתי ילדה, וע"י ט"ז שהקשה דיתכן שבאמת יודעים ומכחישים זה את זה בברי וברי, וע"י נה"מ. ונראה פשוט דמצי לאוקמא גם בקנין סודר שמועיל גם בפרה וגם בשפחה, אלא אורחא דמילתא נקמ.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

מוכר, או לאחר הקנין והולד של לוקח³⁰, אם הפרה ברשות מוכר³¹, אין הלוקח יכול להוציא ממנו, אפילו טוען ברי והמוכר טוען שמא, אא"כ יביא הלוקח ראיה בעדים שלאחר מכירה ילדה, ויש אומרים שאם הלוקח טוען ברי והמוכר שמא צריך המוכר לישבע³².

דף לה:

ג. אם בא אחד מן השוק והחזיק בה אין מוציאין אותה מידו ... גזלן של רבים ... שמה גזלן ... שלא ניתן להשבון

ספק ממוזן שאין שניהם³³ מוחזקים בחפץ או בקרקע שאמרו חז"ל כל דאלים גבר כמו שהתבאר לעיל דף לד: אם בא שלישי קודם שגבר אחד מאלו וחטפה בטענה שאומר שהוא שלו, אין לשנים האחרים בו כלום, כיון שזה הוא מוחזק בו וטוען שהוא שלו. ואם כבר תקף בו האחד³⁴, כשם שלא מידו שיתקוף מידו השני שכבר עורר עמו, כן לא יועיל תקיפת זה השלישי.

אבל אם חטפה בלא טענה קודם שגבר אחד מאלו³⁵, הרי זה גזלן ומוציאין אותו מידו, וכיון שהוא גזלן י"א³⁶ חייב בהשבת הגזילה לגזלן, וכיון שאלו השנים חלוקין עליו וכל אחד אומר שהוא שלו, אין לו תקנה וכפרה עד שישביב לכל אחד ואחד, שהרי אינו יודע למי ישביב שיצא ידי השבה. ואינו

³⁰ בב"מ דף ק כתבו הראשונים, שבכרי וברי או ברי ושמא, אף על גב דקיימא באגם ובסמטא, מוקמינן לה אחזקת מרא קמא. וכתבו הראשונים דלא קי"ל כסומכוס, אלא כרבנן דאמרי המוציא מחבירו עליו הראיה, ולפי זה יש נ"מ ברשות דמאן קיימא, ואפילו עומדת באגם דליכא מוחזק השתא, מ"מ אזלינן בתר חזקת מרא קמא.

³¹ לכאורה עיקר החזקה היא לגבי הולד שעל זה אנו דנים, אלא שדרך הולד להיות עם הפרה ולכן נקט חזקה גבי פרה.

³² סמ"ע שם סק"א בדעת הרמב"ם, ומיישב בזה מ"ש ואם לא הביא ראיה, דקאי על תרי בבא דרישא, וצ"ע דפשיטא שאם טוען איני יודע אינו יכול לישבע בנקיטת חפץ, וגם לא מצינו שלהוציא ממוחזק ממש וגם חזקת מרא קמא שיתחייב שבועה בנקיטת חפץ, וע"כ צריך לומר דלאו בחדא מחתא קאמר, וא"כ מנין לו לדייק דקאי על עומדת ברשות מוכר כלל, ועי' ט"ז מה שהשיג על הסמ"ע, ועי' עוד להלן בדין שבועה זו.

³³ שו"ע ונו"כ קלט ב

³⁴ סמ"ע שם ה

³⁵ ובן בשו"ע קמו כב בסמ"ע שם נד

³⁶ דעת המחבר ולמד כן בדעת הטור והרא"ש וכדעת הרשב"ם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

יוצא במה שיחזירו למקומו כמו שהיה, שזה אין השבה כלל דהו"ל כמפקירו. וי"א³⁷ שמוציאין מידו ומניח ביניהם כמו שהיתה.

ואם הוא קרקע והחזיק בו ואכל פירותיו, גוף הקרקע אינה נגזלת והרי היא כמו שהיתה, אבל הפירות צריך לשלם לכל אחד ואחד.

**ד. חזקתן שלש שנים מיום ליום ... אי דלי ליה איהו גופיה
צנא דפירי לאלתר הוי חזקה ... ואם טען ואמר לפירות
הורדתיו נאמן זה"מ בתוך שלש אבל לאחר שלש לא ...
איבעי ליה למחויי**

אף על פי שאין חזקה³⁸ בפחות מג' שנים, כמו שהתבאר, אם המחזיק טוען שלקוחה הוא בידו והביא עדים שהמערער סייע והגביה סל פירות משדה זו על כתיפו של המחזיק³⁹, להוליכו⁴⁰ לביתו של המחזיק לעצמו, הרי זו חזקה מיד⁴¹, שאם לא מכר לו היה לו למחות והרי הוא כמודה שמכר לו, ויש אומרים⁴² שכן הדין אם המחזיק שלח דורון למערער מפירות שאוכל וקבלן ממנו הוי חזקה, שאם היה הקרקע שלו לא היה לו לקבלם בתורת דורון אלא היה לו ליקח הכל.

³⁷ ש"ך שם ג בדעת הרמב"ן וכתב שמתוס' מוכח כהרמב"ן וגם מוכח מדבריהם שם שגם דעת רשב"ם וגם דברי הרא"ש יש לכונן בדעת התוס' ורמב"ן ע"ש ודוק וגם הנ"י כתב כהרמב"ן וכן הוכיח בדעת הרמב"ם פט"ו מה' טוען וכן משמע להדיא בר"י נתיב י"א ח"ב. ובאורים ד הכריע בדעת הש"ך וכן בנתיח"מ ו שו"ע ונו"כ קמב א

³⁹ כפירוש רשב"ם [ד"ה אי דלי] כן שהגביה לו סל כו'. אבל הרמב"ם פי"א דטוען [ה"ט] והטור [סעיף א'] כתבו שהמערער סייעו ללקט את הפירות אחד אחד והגביהם מע"ג הארץ ונתנם לתוך כלי אחד. ונראה דלא פליגי אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא דשניהן בסברא תליא, והמחבר נקט חדא מינייהו וה"ה לאידך. סמ"א א

⁴⁰ כן הוא לשון רשב"ם [שם], ובטור כתב והולכים בו"ו, ובדרישה כתבת דלא פליגי אלא כל חד נקט לשיטת פירושו הנזכר, דלפירוש רשב"ם ודאי בעינן שבשעה שהגביה לו סל על כתיפו יהא נראה ממנו שכדי להוליכם המחזיק לביתו הגביה, דאל"כ אין כאן סימן חזקה דדילמא דעתו דהמערער הוה שהמחזיק יוליכם לביתו דהמערער. ולהטור צריך שיהא נראה בשעת הלקט שהמערער שיהיה למחזיק ואז א"צ גילוי דעת שיוליכם לביתו, ולכו"ע מיד שהחזיק בסל להוליכו דרך ביתו סגי. סמ"ע שם ב

⁴¹ ודוקא שהביא עדים שסייעו, אבל אם המערער מודה בעצמו שסייעו, נאמן המערער לומר שמכל מקום לא מכר לו, רק שצריך לומר טעם הניכר לבי"ד על מה שסייעו, וכשאומר טעם נאמן מטעם דהוי כהפה שאסר. אבל כשיש עדים אינו נאמן במיגו דלפירות הורדתיו דהוי כמיגו במקום עדים. נתיח"מ שם א

⁴² רמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אולם אם יטעון המערער לפירות הורדתיו ומפני זה סייעתיו או לקחתים ממנו בתורת דורון⁴³, נאמן ולא הוי חזקה עד אחר שלשה שנים.

האמור הוא בתוך שלשה שנים, אבל אם לאחר שלשה יטעון לפירות הורדתיו אפילו לא סייעו המערער אין שומעין לו, שהרי אין צריך לטענת הסיוע רק סתם החזקתי בה, לפיכך אם הורידו לפירות צריך למחות בתוך שלשה שנים להודיע שלפירות הורידו.

ומכאן יש ללמוד ראובן ושמעון שיש להם עירעור ביחד על חזקת הישוב, וקנה ראובן משמעון החזקה לשנה הרי הישוב לשמעון, שאילו היתה החזקה לראובן לא היה קונה משמעון לשנה, והוא הדין בכל כיוצא בזה, וכן הדין אם שכרו ממנו.

והרוצה לקנות קרקע, אחד מדרכי הקנין היא חזקה⁴⁴, ואפילו לא נתן דמים, ואפילו במקום שכותבין שטר. ואם אסף ואכל פירות האילן, או שאסף המוכר סל של פירות ונתן ללוקח, יש אומרים⁴⁵ שקנה. וי"א⁴⁶ שאינו מועיל לקנין למרות שמועיל לחזקת ג' שנים⁴⁷. שאין קונין בחזקות אלו וכיוצא בלו, שאינו מועיל לקרקע.

ה. משכנתא דסורא דנתב בהו במשלם שניא אלין תיפוק

ארעא דא בלא כסף

כבר התבאר במסכת ב"מ דף סז: שהמלוה את חבירו⁴⁸, ומשכן לו בית או שדה אסור לו לאכול פירות השדה או לדור בבית, שהרי המלוה מקבל יותר ממה שהלוה, ואפילו אם בדעתו להחזיר ללוה את שוי הפירות או השכירות אסור שהרי זו רבית על מנת להחזיר.

בפוסקים נמנו כמה צדדים בהיתר אכילת פירות משכנתא, יש שמותרים לכתחילה יש אסורים משום אבק רבית ויש שהם רבית קצוצה.

⁴³ סמ"ע שם ה

⁴⁴ שו"ע ונו"כ קצ א וקצב טז וברמ"א שם

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם י יא

⁴⁶ רמ"א שם כדעת הראב"ד

⁴⁷ דס"ל דלא אמרו דמהני אכילת פירות אלא להטוען קניתי בכסף ובשטר ואבדתי השטר לאחר ג' שנים, ומביא ראיה מזה שאכל הפירות ג' שנים, שעומדת לו אכילת פירות כאילו מראה השטר לפנינו, ועיקר קנינו היה בכסף ובשטר, אבל לקנות השדה במה שאכל הפירות לחוד לא מהני. סמ"ע שם יח

⁴⁸ שו"ע ונו"כ קעב א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

שלוש סוגי משכנתא הוזכרו, משכנתא דסורא, משכנתא בנכייטא, ומשכנתא בלא נכייטא⁴⁹.

משכנתא דסורא, מותר לדברי הכל, דהיינו שממשכן לו בית או שדה על מנת שיאכל פירותיו כל ימי המשכונא, ומשכנה לו לשנים ידועות וכותב לו בשטר המשכנתא, או אומר לו⁵⁰ בעת קנין המשכנתא, שבחלוף שנים הללו שסיכמו ביניהם תחזור הקרקע ללוה בלי כסף, מותר, ואפילו מרחיב הזמן הרבה שאין מגיע לכל שנה אלא דבר מועט, כגון שהלוהו מאה והתנה עמו שאחר עשר שנים תחזור קרקע זו לבעליו, חנם, והיה שכירות אותה קרקע שוה אלף בכל שנה, מותר. למרות שנמצא שקיבל את הקרקע רק בעשר כל שנה, ונמצא שקיבל הרבה יותר מסכום ההלוואה, שמכיון שבתום הזמן אין הלוה משלם כלום נמצא שלא היתה כאן כלל הלוואה⁵¹, ואין זה אלא כמי ששכר בפחות.

וכן אם התנה בעל הקרקע עמו שבכל זמן שירצה הלוה יוכל לסלקו מהקרקע, וינכה ממנו לפי חשבון ההלוואה ולפי השנים שעברו, כגון שיביא לו מעות ויחשוב לו עשר בכל שנה, ויסלקו מהשדה או מהבית והוא יחזיר לו שאר דמים ויסתלק, מותר, שמאחר שאין כח ביד המלוה לגבות מחובו כלום ולהחזיר הקרקע ללוה, אינו אלא שכירות.

י"א⁵² שהיתר משכנתא דסורא אינו אלא כשכל אחריות הפסד השדה או הבית הוא על המלוה, ואף אם יארע אונס לא יוכל לגבות ההלוואה, אבל אם יש ללוה אחריות להחזיר ההלוואה במקרה ונפסדה הקרקע אסור, ואפילו אם נותן ללוה דבר קצוב לשנה כדי שיקבל אחריות.

ו. אי כביש ליה לשטר משכנתא גביה ואמר לקוחה היא

בידי הכי נמי דמהימן מתקני רבנן מידי דאתי ביה לידי

פסידא אלא איבעי ליה למחויי

מי שירד לתוך שדה אחת בתורת משכונא שוב אין לו בה חזקה. במה דברים אמורים שידוע שבתורת משכונא ירד לתוכה, אבל אם אין כאן אלא קול בעלמא, אין הדבר מפורסם בין הבריות אלא קול בעלמא, אבל המחזיק

⁴⁹ ולמרות שבנמי' הוזכר קיצותא והוזכר שצורבא מרבנן צריך להחמיר לא לאכול במשכנתא דנכייטא בפוסקים לא הוזכרו דלית דינא הכי עיין ברית יהודה פרק יד הערה ד

⁵⁰ צריך להתנות בפירוש ש"ך א

⁵¹ ועיין ברית יהודה ש הערה י האם אינה הלוואה כלל לכל דיניה.

⁵² יש מי שאוסר במחבר שם ג וודאי שלמי שמתיר משכנתא בנכייטא להלן אין בזה צד איסור.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

עצמו מודה שבתורת משכון בא לידו ואח"כ קנאו⁵³, כבר התבאר לעיל דף לג. שאם יצא קול המגרע החזקה כגון שיצא קול שבתורת משכונא באה לידו, אם יצא הקול קודם שהחזיק בו ג' שנים שהוא משכונא בידו לשנים ידועות, גם אם נפטר הממשכן וכלו שני המשכונא אחרי מותו לא הוי חזקה⁵⁴, שאין מחאה גדולה מזו והיה לו ליהרר בשטרו כיון שיצא קול שבמשכונא באה לידו שמפני הקול לא הוזקק אביהם למחות וכיון שהם קטנים ודאי ג"כ לא קנו מידם, וממילא בתורת גזל הוא בידו.

אבל אם החזיק בה ג' שנים בחיי האב קודם שיצא הקול, אפילו יצא הקול שיכלו שני המשכונא אחרי מות אביהם⁵⁵ ואחר כך מת הוי חזקה, ואין הקול שאחר החזקה מבטל החזקה, ומקבלין עידי החזקה אפילו בפני הקטן המערער.

ומכל מקום עצה טובה לממשכן למחות בסוף כל ג' וג', שמא יכבוש זה שטר המשכונא אחר שישתכח הדבר ויטעון לקוח הוא בידי, כההוא שמבואר בב"מ דף עב. שהשכיר שדה⁵⁶ לחבירו לעשר שנים, ולא היה ביד המשכיר שטר שהוא מושכר, ולאחר שאכלו השוכר ג' שנים, אמר השוכר למשכיר שאם לא תמכור לי השדה, אכחיש שהשדה שכורה בידי, ואטען לקוחה היא בידי, והרי אכלתי שני חזקה..

וכן יש עצה שיכתוב לו מלוה שטר הודאה שיורד בה במשכונא ולעולם לא אהא נאמן לומר לקוחה היא בידי כל זמן ששטר זה בידך⁵⁷.

ז. ישראל הבא מחמת עכו"ם הרי הוא כעכו"ם מה עכו"ם אין

לו חזקה אלא בשטר אף ישראל הבא מחמת עכו"ם אין לו

חזקה אלא בשטר

⁵³ סמ"ע שם א

⁵⁴ ממילא כשיכלו אותן השנים ועדיין מחזיקו בידו מסתמא אביהן בחייו לא מכר לו. סמ"ע לג

⁵⁵ סמ"ע שם

⁵⁶ שו"ע ונו"כ שם שהוא מעשה דפרדיסא כאן

⁵⁷ רמ"ך בשיטה מקובצת כאן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

קרקע שהיא⁵⁸ ידועה שהיא של ישראל או שמברר ישראל המערער עכשיו לפני הב"ד שהוא שלו⁵⁹ ואכלה גוי כמה שנים אין לו חזקה, דסתם גוי אלם הוא ולקחה בזרוע וירא למחות בו⁶⁰ לפיכך אין אכילתו ראייה⁶¹, ואם לא הביא שטר תחזור השדה לבעליו בלא שבועה⁶².

וישראל⁶³ שקנה מגוי קרקע הידועה שהיה של ישראל דינו כמותו ואין אכילתו ראייה⁶⁴, דהו"ל חזקה שאין עמה טענה שהוא בעצמו אינו יודע אם הגוי קנאה, וצריך להחזירה לזה בחנם בלא שבועה⁶⁵, והוא יהיה לו דינו עם הגוי⁶⁶.

אבל לישראל שני⁶⁷ שקנה מישראל שקנה מן הגוי, כיון דטוענין ללוקח טוענין ג"כ לזה שמא ישראל הראשון ראה שטר ביד הגוי או שבפניו לקחה הגוי שאז מועיל חזקה. כמו שהתבאר במסכת גיטין דף נח.

וכל מקום שיכולין לבוף הגוי בדיניהם אם בא להחזיק בשל ישראל שלא כדין, יש לישראל הבא מכוחו חזקה.

⁵⁸ שו"ע ונו"כ קמ"ט יד

⁵⁹ סמ"ע שם כא ולכן לא כתב הרמב"ם ידועה שהיא של ישראל.

⁶⁰ סמ"ע שם כב

⁶¹ ועיין נתיה"מ ביאורים [סק"ד] דעיקר הטעם הוא משום דדירת גוי לא השיב כדר בו חד יומא.

⁶² כלומר ישראל המוציאה מיד הגוי א"צ ליטע לא שבועה חמורה ולא שבועת היסת, והרמב"ם סיים שם בטעמו שלא תיקנו היסת אלא לישראל. סמ"ע שם כג

⁶³ שו"ע ונו"כ שם טו

⁶⁴ די"ל דירא למחות בו וגם בישראל הבא מכוחו, וכדין הקונה מגולן ובן גולן. סמ"ע שם כב, ועיין נתיה"מ ביאורים [סק"ד] דעיקר הטעם הוא משום דדירת גוי לא השיב כדר בו חד יומא, ולכך לא טענין ללוקח הבא מכוחו אם לא שמוען בעצמו טענת ברי כמו בסעיף מ"ז, אבל ודאי דאינו ירא למחות.

⁶⁵ וכתב המגיד משנה ז"ל, דברים ברורים הם שאין טענת הגוי טענה להשביע עליה. וכתב עוד ז"ל, ונראה מדברי רבינו שאף לישראל הקונה מהגוי, ישראל המערער עליו מוציא מידו בלא שבועה, ומשו"ה סתם וכתב דישראל הבא מחמתו דינו כמוהו, וטעמא בזה הוא, שכבר נתבאר [בפ"א מטוען ה"ז] שאין נשבעין היסת על טענות שמא, וישראל זה אינו יודע בבירור שקנאה הגוי. והראב"ד השיג עליו וס"ל דלישראל הבא מכח הגוי צריך הישראל המערער ליטע היסת, וטעמו שס"ל [שם בפ"א] שהטוען כך אמר לי אבא טענת ברי היא, [ועיין לעיל סוף סימן ע"ה [סעיף כ"א] פלוגתא בזה]. ונראה דאפילו להסוברים כן אין הדין כן בטוען שא"ל הגוי כן, אשר פיהם דיבר שוא ואיך נחשב זה לטענת ברי, עכ"ל המגיד משנה. סמ"ע כג, ועיין ש"ך יג פסק דאמר לי גוי השיבא טענת ברי ויכול להשביעו על פיו, והכא הטעם דאינו יכול להשביעו משום שהגוי נוגע.

⁶⁶ דאיהו דאפסיד אנפשיה דלא הו"ל למיזבנה מיניה, ואין טוענין לו כמו שמוענין לשאר לוקח דמסתמא הגוי נולה.

⁶⁷ רמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

משומד דינו כגוי והבא מכחו הרי הוא כמוהו ואין לו חזקה. וכל זה שלא מיחה המערער במחזיק כלל, אבל אם מיחה פעם אחת ושוב שתק ג' שנים ולא מיחה הוי חזקה, שהרי כבר גלה דעתו שאינו ירא ממנו למחות בו והו"ל למחות, וכיון דלא מיחה ודאי נתפטר עמו⁶⁸.

אולם אם החזיק הגוי או הישראל הבאים מכחו מ' שנה הוי חזקה⁶⁹.

העכו"ם⁷⁰ אינו קונה מישראל⁷¹ קרקע לא בחזקה ולא בכסף בלבד, אלא בשטר עם⁷² נתינת הכסף⁷³.

וכן ישראל⁷⁴ אינו קונה מעכו"ם קרקע אלא בשטר עם כסף, ויש אומרים⁷⁵ שקונה בחזקה עם כסף.

---

⁶⁸ ולא דמי לאומן שבא לידו בתורת אומן דשוב אין לו חזקה וכן לגזלן דסעיף י"ג, דהתם ידוע שמתחלה בתורת גזילה או בתורת אומן בא לידו, אבל הכא ספק הוא דשמא מתחלה בדין בא לידו, אף על פי שזה מיחה שמא לא היה זוכה בדין עמו.

⁶⁹ סמ"ע שם מהראב"ד [הובא בנ"י ב"ב י"ח ע"ב מדפי הרי"ף] והמרדכי [סי' תקנ"ג] והר"ן [בחידושו ל"ה ע"ב ד"ה מה, הובא בנ"י שם]. ועיין נתיב"מ ביאורים [שם] דנראה דוקא אם היה ביד הגוי מ' שנה, דאז כבר נתיאש הנגזל כשהיה ביד הגוי ובהיתירא אתי ליד הישראל, אבל כשרק הישראל דר בו מ' שנה צ"ע.

⁷⁰ שו"ע ונו"כ קצד א והיינו מדגרסינן בפרק חזקת (ב"ב לה:) אמר רב יהודה אמר רב ישראל הבא מחמת הגוי הרי הוא כגוי מה גוי אין לו חזקה אלא בשטר אף ישראל הבא מחמת גוי, ומפרשה הרמב"ם לענין קנין לאלתר. ורבינו (הטור) השמיטה משום דסבירא ליה כרשב"ם שמפרש לה לענין [חזקת] שלשה וכן דעת הר"ן (חי' ב"ב שם ד"ה מה גוי) והראב"ד ז"ל. ב"י שם

⁷¹ עי' פת"ש סימן קצד סק"א מדברי החת"ם שלדיני קנינים ישראל מומר דינו כישראל גמור. כתב בשו"ת חת"ם י"ד סימן שיז דשיעורי גדלות בזכר בן י"ג שנים ובנקבה בת י"ב הם מהלכות למשה מסיני, ולא נאמרו אלא בישראל, ולגבי עכו"ם בקנינים, כל ששכלו שלם כראוי חשיב גדול ופחות מזה חשיב קטן, עיין שם.

⁷² ובכ"מ (פרק א מה' מכירה הי"ז) מסתפק בפירוש דברי הרמב"ם כשנתן כסף ואח"כ כתב שטר, דאפשר שקונה למפרע בכסף, או בעינן דוקא נתינת כסף אחר כתיבת השטר, וסיים שהפירוש הראשון נראה עיקר, ועי' ד"ג כלל פט סימן ה שצ"יין לאחרונים שדנים אם מועיל תנאי בעכו"ם שיקנה בכסף לבד. ונראה דבמתנה ג"כ אין העכו"ם קונה בחזקה, אבל בשטר לחוד ודאי קנה, ויש לעיין לסברת המ"מ במוכר מפני רעתה דגבי ישראל קונה בשטר לחוד, ולפי"ז אפשר דה"ה עכו"ם מישראל. ועיין במנ"ח מצוה שלו שמה"ת קונה עכו"ם מישראל וישראל מעכו"ם בכסף, וכן עכו"ם מעכו"ם, עוד כתב המנ"ח שם דחזקה אינו קונה לא בישראל מעכו"ם ולא בעכו"ם מישראל, ואפילו מדרבנן לא תיקנו חזקה משום חשש אלמות, ועי' ד"ג כלל עז סימן ט אם קנינים דרבנן מועילים לעכו"ם, ועי' שד"ח כללים מערכת ג' אות נה כמה פרטים בדיני קניני עכו"ם.

⁷³ ביאר המ"מ דהא דאינו קונה בחזקה, משום שאנו חוששים שמתוך אלמותו החזיק, אבל כשיש שטר אין חוששין, דכולי האי לא עבדי, והא דאינו קונה בכסף הוא משום שהעכו"ם אינו סומך על כסף בלבד, והא דאינו קונה בשטר, כתב המ"מ דלא עדיף מישראל שאינו קונה בשטר בלא נתינת דמים, אלא במוכר מפני רעתה, ועי' סמ"ע וט"ז וביאור הגר"א, ועי' קצה"ח סימן סח סק"א.

⁷⁴ שו"ע ונו"כ שם

⁷⁵ עי' סמ"ע שמפרש בדעת הרמב"ם דישראל מעכו"ם קונה בחזקה, ומ"ש ישראל הבא מחמת עכו"ם איירי לענין חזקה נגד ערעור, עיין שם, והט"ז מסיק בדעת הב"י, וגם הנה"מ סק"א הסכים לדיעה זו עיין שם, ועי'

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

משפט שלום, והביא שם מחלוקת הראשונים במקום שאין כותבין רק שמר ראייה אם קונה ישראל מעכו"ם בכסף לבר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

